

Hekim bestekâr ve musikişinaslar: Dr. Osman Şevki Uludağ

Dr. Murat Salim Tokaç

Günümüzün önde gelen ney ve tambur icracılarından biri olarak kabul edilen Dr. Murat S. Tokaç, 1969 yılında Kırıkkale'de doğdu. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1992'de mezun oldu ve aynı fakültede Mikrobiyoloji doktorası yaptı. Kendisi de neyzen olan babası Dr. Turgut Tokaç tarafından 5 yaşında ud ve ney eğitimine başlatıldı. 1991 yılında kurulan Kültür Bakanlığı Samsun Devlet Klâsik Türk Müziği Korosu'na ney ve tambur sanatçısı olarak atandı, 2004 yılında aynı koronun şefliğine getirildi. 2007 yılında İstanbul'da kurulmuş olan Devlet Türk Müziği Araştırma ve Uygulama Topluluğu'na Sanat Yönetmeni olarak atandı. Yurt içinde ve yurt dışında topluluğu ile ve solo olarak çok sayıda konserler verdi. İcracı olarak katıldığı pek çok albümün yanı sıra "Gençlik Hülyaları" ve "Dem" isimli iki solo albümü bulunmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

"Bilinmelidir ki medeniyetin de milliyeti vardır. Millî olmayan bir medeniyet milletin malı değildir. Kökü bizde olmayan müzik de bizim musikimiz olamaz. O, yeniden yeşermeğe ve yeni meyveler vermeğe müsaiddir. Hatta buna hasret kalmıştır.
Dr. Osman Şevki Uludağ

Bir hayata sığdırılmış onlarca iş ve bu işlerin sonucu ortaya çıkan yüzlerce ürün. Üzerinde binlerce tomurcuk bulunduran bir hizmet çiçeği sanki. Öylesine bir çiçek ki dalları ve râyihâları günümüze kadar ulaşmakta. O râyihâlar bize Osman Şevki Bey'in binbaşılık günlerin-

den, katıldığı savaşıardan da haberler getiriyor, hastalardan, kitaplardan, yazılardan, gazetelerden, bestelerden de...

Hayatı

1889 yılında Bursa'da dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Bursa'da tamamladıktan sonra, yükseköğrenimine 1905 yılında Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye-i

Şahane'de devam etti. 1913 yılında 24 yaşında iken doktor yüzbaşı rütbesiyle okuldan mezun oldu ve 10 yıl boyunca cephelerde vazifelerde bulundu. Balkan Harbi, Birinci Dünya Savaşı ve Anadolu Savaşları, katıldığı savaşıardandır. Osman Şevki Bey, 17 yıllık yoğun bir hizmet sürecinden sonra 1930 yılında binbaşı rütbesiyle malulen emekliye ayrıldı.

Bu 17 yıllık sürede Osman Şevki Bey pek çok ilke imza attı. 1918 yılında henüz 29 yaşında iken Osmanlı Tababet Tarihi isimli kitabı kaleme aldı ve yaklaşık 7 sene sonra 1925 yılında da Beş Buçuk Asırlık Türk Tababet Tarihi isimli eseriyle de Türkiye'de tıp tarihiyle alakalı yazı yazan ilk kişi olma unvanını elde etti. Türkiye'nin ilk radyologlarından ve Türk Tıp Tarihi Kurumu'nun kurucu üyelerindendir. 1925 yılında, Coğrafya Encümen Azası iken bilimsel bir araştırma için 2 bin 545 metre yüksekliğindeki Keşiş Dağı'nın zirvesine çıktı. Bu hadise de Cumhuriyet tarihinde bir ilk olarak kayda geçer. Osman Şevki Bey zirvedeyken dağın heybetinden çok etkilenir ve bu dağa Uludağ ismini verir. Bu olayı takip eden senelerde soyadı kanununun çıkması ile beraber, Mustafa Kemal Atatürk bizzat Osman Şevki Bey'e Uludağ soyadını vermiştir. 1935 yılında Eyüp Dispanseri Şefliği görevinde iken yeni bir vazife alanı Osman Şevki Uludağ'a açılmış oldu. Artık Osman Şevki Bey Konya Milletvekiliydi. 3 dönem üst üste yaklaşık 11 yıl boyunca bu görevini bihakkın sürdürmüştür.

Diğer vazifeleri

İstanbul'un susuzluk sorununu çözmek için İstanbul su yollarının tarihini arşiv ve vesikalara dayanarak inceledi. 1936 yılında Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Başkanlığı yaptı. İstanbul Verem Dispanseri Müfettişliği, İstanbul Zehirli Gazlar Mütahassıslığı, Gümrük Genel Müdürlüğü Şefliği gibi pek çok görevde bulundu. 1949 - 1953 yılları arasında İstanbul Merkez Hükümet Tabipliği görevindeyken emekliye ayrıldı.

Musiki

Sanatçı yönüyle de çok önemli bir isim olan Osman Şevki Bey, ressam, hattat, şair, kanuni ve bestekârdı. Musikiye çocuk yaşlarında başladı. Askeri Tıbbiye'de öğrenci iken Dellâlzade'nin öğrencisi olan İsmail Efendi'den dersler almıştır. Balkan Savaşı'nın akabinde Tıbbiyedeki musiki topluluğunda şeflik görevinde de bulunmuş olan Osman Şevki Bey, Rauf Yekta Bey, İsmail Hakkı Bey, Ali Rifat Çağatay ve Hâfız Ahmet Irsoy ile tanışarak, Türk Ocağı bünyesinde Türk Musikisi konulu çalışmalarında bulunmuştur. Teşkilatçı bir yapıya sahip olduğunu anladığımız Osman Şevki Uludağ, bu özelliğini musiki alanında da göstermiş ve yukarıda bahsi geçen arkadaşları ile beraber bir "Musiki Federasyonu" kurmuştur. Daha sonra İleri Türk Musikisi Konservatuvarı Derneği'nde yönetim kurulu üyeliği yapmıştır. Daha evvel *Şehbal* Dergisinden tanıdığı Hüseyin Sadeddin Arel ile Arel'in vefatına kadar birlikte çalışmışlardır. Bestecilik çalışmaları da bulunan Osman Şevki Bey'in 120'den fazla eseri günümüze ulaşmıştır. Ayrıca meşhur "*Genç Osman*" türküsünü derleyen kişi de yine Osman Şevki Bey'dir. Osman Şevki Bey'in yazarlık ve araştırmacılık meziyetleri musikide de boy göstermiş ve Şevki Bey her biri birbirinden önem arz eden musiki konulu yaklaşık 60 civarında makale kaleme almıştır.

Osman Şevki Uludağ, 1964 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. 75 senelik ömrü bihakkın dolu dolu geçirmiş ve her şeyden önce hayatını bize bir abide yaşayış olarak armağan etmiştir.

Beş Buçuk Asırlık Türk Tababet Tarihi isimli eseriyle Türkiye'de tıp tarihiyle alakalı yazı yazan ilk kişi olma unvanını elde etti. Bilimsel bir araştırma için 2 bin 545 metre yüksekliğindeki Keşiş Dağı'nın zirvesine çıktı. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Başkanlığı yaptı. İstanbul Verem Dispanseri Müfettişliği, İstanbul Zehirli Gazlar Mütahassıslığı, Gümrük Genel Müdürlüğü Şefliği gibi pek çok görevde bulundu. Ressam, hattat, şair, kanuni ve bestekârdı. "Genç Osman" türküsünü derleyen kişi de yine Şevki Bey'dir. 75 senelik ömrü bihakkın dolu dolu geçirmiş ve hayatını bize bir abide yaşayış olarak armağan etmiştir.

Kabri Zincirlikuyu Kabristanındadır.

Kaynak

Bir Kültür Savaşçısı Dr. Osman Şevki Uludağ, Hazırlayan: İrem Elâ Yıldızeli, Pan Kitap, İstanbul, Şubat 2009.